

TI-Moldova: raport succint privind activitățile din 2012

Pe parcursul anului 2012 TI-Moldova a implementat următoarele proiecte:

Proiectul “Susținerea implementării Strategiei Naționale Anticorupție” finanțat de Fondul de Parteneriat pentru Transparență și Fundația Soros – Moldova (perioada de implementare 1.02.2011-30.01.2012, bugetul 46,720 USD, inclusiv în 2012 – 9,475 USD, cheltuit – 9,475 USD);

Proiectul “ALAC – Centru de Advocacy și Asistență Juridică” finanțat de Secretariatul TI și Ministerul de Externe al Germaniei (perioada de implementare 1.01.2012 –31.12.2012, bugetul 37,640 Euro, cheltuit – 37,640 Euro);

Proiectul “Monitorizarea politicilor anticorupție” finanțat de Fundatia Soros – Moldova (perioada de implementare 1.04.2012-30.03.2013, bugetul - 35,000 USD, inclusiv în 2012 –25,460 USD, cheltuit – 20,473 USD);

Proiectul “Monitorizarea conflictului de interese în Moldova” finanțat de National Endowment for Democracy (perioada de implementare 1.10.2012–30.06.2013, bugetul 20,000 USD, inclusiv în 2012 – 6,755 USD, cheltuit – 6,755 USD);

Proiectul “Cercetarea sociologică: percepțiile și experiențele proprii privind corupția în Republica Moldova - 2012” finanțat de Departamentul de Stat SUA prin Ambasada SUA la Chișinău (perioada de implementare 1.07.2012–30.10.2012, bugetul 17,380 USD, cheltuit – 17,380 USD);

Proiectul “Consolidarea capacităților societății civile a Parteneriatului Estic în aplicarea principiilor guvernării deschise în prevenirea corupției” finanțat de Ambasada Marii Britanii la Kiev, (perioada de implementare –1.08.2012-31.03.2013, bugetul – 0, contribuție in-kind a TI-Moldova);

Proiectul “Integrarea eforturilor societății civile în prevenirea corupției în societățile în dezvoltare” finanțat de Programul Est-Est fără Frontiere al Fundației Soros – Moldova (1.10.2012-31.12.2012, bugetul – 0, contribuție in-kind a TI-Moldova).

Bugetul total pe 2012 – 83,596 Euro, cheltuit – 79,716 Euro.

Activități

1. Monitorizare:

Monitorizarea implementării politicilor de prevenire a corupției în 20 autorități publice centrale: Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerul Apărării, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, Ministerul Mediului, Ministerul Educației, Ministerul Culturii, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Sănătății, Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, Ministerul Tineretului și Sportului, Agenția Relații Funciare și Cadastru, Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției/Centrul Național Anticorupție, Inspectoratul Principal Fiscal de Stat, Serviciul Vamal.

Obiect al monitorizării au fost următoarele acțiuni/politici:

- Declararea veniturilor și proprietății și conformarea cu Legea privind declararea și controlul veniturilor și proprietății persoanelor cu funcții de demnitate publică, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcție de conducere;
- Promovarea standardelor etice, aplicarea politicii de tratare a conflictelor de interese și conformarea cu prevederile Legii cu privire la conflictul de interese;
- Promovarea transparenței și responsabilității în gestiunea finanțelor publice;
- Calitatea paginilor web ale autorităților publice și conformarea acestora Hotărârii Guvernului nr. 188 din 03.04.2012.

În 2012 a fost finalizată monitorizarea paginilor web și a implementării politicii de promovare a standardelor etice și a conflictelor de interese. Rezultatele monitorizării care includ tempate-uri de evaluare pentru fiecare autoritate publică, clasamentul autorităților publice în funcție de calitatea implementării acestor politici și

propunerile de îmbunătățire a politicilor au fost prezentate Guvernului RM, autorităților publice monitorizate, Grupului de monitorizare a implementării Strategiei Naționale Anticorupție și mass-media.

Autoritățile publice monitorizate au inițiat deja un feed-back: mai multe autorități au comunicat despre măsurile întreprinse în vederea aplicării recomandărilor TI-Moldova vis-s-vis de calitatea paginii web și a politicii de tratare a conflictelor de interes.

Monitorizarea transparenței și responsabilității în gestiunea finanțelor publice și a politicii de declarare și verificare a veniturilor și proprietății funcționarilor publici continuă, rezultatele vor fi făcute publice în 2013.

Monitorizarea implementării Strategiei Naționale Anticorupție. TI – Moldova, fiind parte a Grupului de monitorizare a Strategiei Anticorupție și reprezentând interesele societății civile, a participat la toate ședințele grupului, a audiat rapoartele autorităților publice, a prezentat rezultatele monitorizării politicilor anti-corupție și a venit cu propuneri de ameliorare. Cu regret, grupul de monitorizare a devenit mai puțin activ, organizând mai puține ședințe, venind cu mai puține inițiative de verificare a rapoartelor autorităților publice și mai puține interpelări la autoritățile publice, cerând luare de atitudine față de calitatea nesatisfăcătoare a implementării politicilor anticorupție. Puțin activi sunt și reprezentanții societății civile din acest grup: se prezintă rar la ședințele grupului de lucru și nu se manifestă activ în discuții. În acest sens este important ca TI-Moldova să continue activitatea de monitorizare și să întreprindă măsuri de implicare a membrilor Alianței Anticorupție în monitorizarea implementării Strategiei Naționale Anticorupție.

Monitorizarea implementării Strategiei de reformare a sistemului judiciar – TI-Moldova este parte a grupului de monitorizare a implementării Pilonului IV - anticorupție a acestei Strategii. Pe parcursul anului 2012, TI-Moldova a participat la majoritatea ședințelor acestui grup, audiind rapoartele autorităților publice privind realizarea activităților din Planul de acțiuni pentru implementarea strategiei în cauză în 2012. TI-Moldova ar putea veni cu propuneri mai constructive în acest domeniu dacă ar avea posibilitatea să monitorizeze de sine stătător implementarea Pilonului IV al acestei strategii, expertizând proiectele de acte normative incluse în Planul de acțiuni și inițiind propuneri pentru Planurile de acțiuni pe viitor. Luând în considerație manopera mare a unei astfel de activități, sunt necesare surse de finanțare. În acest context TI-Moldova își pune sarcina să identifice donatori interesați în implementarea unui astfel de proiect și să aplice la finanțare.

Monitorizarea implementării inițiativei de Parteneriat pentru o Guvernare Deschisă – a fost efectuată o evaluare a situației în Republica Moldova, rezultatele fiind remise la IPP din Kiev și TI-Ucraina, și incluse într-un raport integral pentru Armenia, Azerbaijan, Georgia, Moldova, Ucraina și Rusia. Au fost elaborate propuneri ce țin de instituționalizarea procesului de monitorizare a implementării acestei inițiative, precum și un șir de măsuri ce țin de crearea unei baze de date care ar asigura accesul la informație și ar facilita activitatea Comisiei Naționale de Integritate în verificarea declarațiilor de venituri și proprietate și a declarațiilor de interes a funcționarilor.

2. Efectuarea sondajelor de opinie publică

TI-Moldova a efectuat trei sondaje de opinie publică:

Sondajul - expres al opiniei studenților din 5 instituții de învățământ superior privind plățile neoficiale în sistemul de învățământ. Rezultatele sondajului au arătat un nivel înalt al răspândirii fenomenului plăților informale, comportamentului neetic în mediul universitar, multiple practici de plagiat (inclusiv a tezelor de licență), discriminare, etc. TI-Moldova a expediat la Ministerul Educației și Ministerul Afacerilor Interne rezultatele sondajului și o solicitare de a examina practica de comercializare on-line a tezelor de licență prin portalul www.diplom.md. Ca răspuns la această adresare, MAI a informat despre inițierea pe cazul dat a unui dosar contravențional.

Cercetarea sociologică Corupția în Republica Moldova – percepțiile și experiențele proprii ale oamenilor de afaceri și gospodăriilor casnice

Cercetarea a permis efectuarea următoarelor evaluări:

- identificarea cauzelor principale ale corupției și evaluarea acestora în timp;
- evaluarea gradului de conștientizare de către populație a pericolului corupției pentru desfășurarea afacerilor în Republica Moldova;
- aprecierea percepției și experienței proprii privind răspândirea corupției în 38 de domenii/sectoare/instituții;
- estimarea sumei totale a plăților neoficiale în diferite instituții/servicii publice;

- aprecierea opiniilor respondenților privind credibilitatea și nivelul de profesionalism al colaboratorilor unor organe de drept/control;
- evaluarea nivelului de toleranță a populației față de fenomenul corupției, a acceptabilității plăților neoficiale și a disponibilității de a oferi mită;
- evaluarea nivelului de familiarizare a populației cu noțiuni specifice domeniului anticorupție;
- identificarea celor mai eficiente măsuri de prevenire și combatere a corupției;
- identificarea principalelor surse de informare a populației despre corupție și aprecierea nivelului de încredere în informațiile despre corupție din mass-media;
- elaborarea și determinarea indicatorilor de risc ai corupției în organele de drept/control.

Rezultatele cercetării au fost remise la adresa Cancelariei de Stat, Guvernului, Președinției, oficiilor Băncii Mondiale, USAID, SIDA, UNDP, Fundația Est-Europeană, Ambasadele Suediei și SUA. De asemenea, cercetarea a fost prezentată reprezentanților autorităților publice centrale în cadrul unei ședințe organizate de Cancelaria de Stat. La solicitarea ambasadorului SUA în Chișinău, cercetarea a fost prezentată la sediul Ambasadei SUA unui șir de experți de profil din SUA. TI-Moldova a prezentat rezultatele cercetării și la Conferința Națională Anticorupție, la Forul Societății Civile a Parteneriatului Estic din Stockholm, la conferința de presă și la un șir de emisiuni radio și TV. Indicatorii estimați în cadrul cercetării au fost utilizați în Raportul Național asupra implementării Strategiei Naționale Anticorupție.

Cercetarea sociologică a opiniei funcționarilor publici privind aplicarea în APC a politicilor anti-corupție (conflicte de interese, etica, promovarea merituoasă a cadrelor, sistemul de petiționare și a liniilor fierbinți) în 5 entități – Centrul Național Anticorupție, Ministerul Transportului și Infrastructurii Drumurilor, Inspectoratul Fiscal Principal de Stat, Serviciul Vamal. La moment rezultatele cercetării sunt sistematizate și vor fi prezentate în februarie 2013.

3. Expertiza actelor normative ce țin de prevenirea și combaterea corupției

A fost efectuată expertiza următoarelor acte normative:

- Planul de acțiuni pe a. 2012 pentru implementarea Strategiei Naționale Anticorupție;
- Proiectul Legii privind prevenirea și combaterea discriminării;
- Proiectele de legi pentru modificarea și completarea Codului Electoral, Legii privind partidele politice și Codului fiscal la capitolul transparența finanțării partidelor politice și campaniilor electorale;
- Propuneri de reformare a Procuraturii RM;
- Proiectul de Lege pentru modificarea Legii privind Codul de conduită a funcționarului public și Legii cu privire la conflictul de interese, ambele reglementând normele privind cadourile;
- Proiectul de lege pentru modificarea Legii privind cultele religioase, etc.
- Regulamentul cu privire la modul de finanțare din bugetul de stat a programelor, proiectelor sau acțiunilor culturale desfășurate de asociații obștești;
- Propuneri privind inversarea sarcinii probei legalității provenienței proprietății funcționarilor publici.

4. Prestarea serviciilor de consultanță gratuită la linia fierbinte anticorupție: Au fost oferite 348 consultații juridice gratuite cetățenilor privind legislația în vigoare, modalitățile de exercitare a drepturilor pe cale judiciară și extrajudiciară, modul denunțării actelor de corupție. Au fost expediate adresări la 31 autorități publice. 3 cazuri au fost acceptate de Secretariatul TI drept cazuri de succes.

5. Schimb de experiență

Cu susținerea programului Est – Est fără frontiere, TI-Moldova, în parteneriat cu ONG-ul Oziveni din Republica Cehă și TI-Georgia, a organizat un program de schimb de experiență în domeniul prevenirii corupției, formând un grup de reprezentanți ai societății civile, autorităților publice relevante și mass-media care au vizitat omologii săi din Georgia și Republica Cehă, acumulând cele mai bune practici din acest domeniu. Schimbul de experiență va continua prin invitarea în 2013 în Moldova a unor experți anticorupție din Georgia, Cehia, România, Letonia și Croația. Scopul invitației este de a elabora propuneri de îmbunătățire a politicilor anticorupție pentru guvernarea Republicii Moldova.

6. Campania de diminuare a toleranței publice față de fenomenul corupției

TI-Moldova a oferit 76 interviuri pentru diferite canale de televiziune, radio, mass-media scrisă și electronică (a se vedea lista anexată).